
Polonistyka w Niemczech Zachodnich : (Bonn - Frankfurt nad Menem - Fryburg - Getynga - Hamburg - Münster).

Biuletyn Polonistyczny 15/46, 68-75

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

słoweński. Franz Drolc, b. lektor języka słoweńskiego na UJ, zajmuje się ewidencją wszelkich kontaktów kulturalnych polsko-słoweńskich.

Pisząc o zainteresowaniach polonistycznych obecnych studentów prof. Štefan, wymienić należy przynajmniej trzy nazwiska: Niko Jež, Majda Škerjanc i Miran Puconia. Zainteresowania najmłodszej generacji polonistycznej w Słowenii koncentrują się głównie wokół zagadnień teoretycznoliterackich i przekładu.

Reasumując, stwierdzić trzeba, że polonistyczny ośrodek w Lublaniu mimo specyficznego statusu i szczupłej kadry wykładowców, w pełni realizuje podjęty plan naukowobadawczy i dydaktyczny. Dzięki ofiarnej pracy prof. R. Štefan, życzliwości władz Wydziału i pomocy ze strony "Polonicum" corocznie z polonistycznego seminarium wychodzą młodzi ludzie żywo zainteresowani problemami naszej literatury i języka.

Kazimierz Woźniak
lektor

POLONISTYKA W NIEMCZECH ZACHODNICH

Na Uniwersytecie w BONNIE istnieje lektorat języka polskiego przy Seminarium Sławistycznym, którego kierownikiem jest prof. dr Hans Rothe. Zajęcia z zakresu języka i literatury polskiej odbywają się tylko w ramach lektoratu, który od roku akad. 1969/70 prowadzi dr Jerzy Kasprzyk z UMK w Toruniu. Na lektorat uczęszczają przede wszystkim studenci sławistyki, a także słuchacze innych kierunków oraz niektórzy asystenci. W obecnym semestrze liczba słuchaczy wynosi 26 osób. Zajęcia prowadzone są w pięciu grupach, mianowicie: lektorat dla początkujących, dla zaawansowanych, ćwiczenia z konwersacji polskiej, konwersatorium z literatury współczesnej, lektura wybranych artykułów z prasy polskiej (dzienniki: "Trybuna Ludu", "Życie Warszawy"; tygodniki: "Życie Literackie", "Literatura", "Kultura", miesięcznik "Polska").

Dr Jerzy Kasprzyk

FRANKFURT NAD MENEM należy do najsilniejszych NRF ośrodków polonistycznych. Polonistyką zajmuje się tu dyrektor Seminarium Sławistycznego prof. Olex H o r b a t s c h.

W tutejszym semestralnym systemie studiów lektorat języka polskiego przy Seminarium Sławistycznym Uniwersytetu J.W. Goethego jest autonomiczną jednostką dydaktyczną, przeznaczoną dla studentów wszystkich semestrów i kierunków studiów. Mogą z niego korzystać także osoby nie związane bezpośrednio z Uniwersytetem.

Lektorat trwa pięć semestrów i obejmuje w każdym semestrze pięć różnych poziomów nauczania: od alfabetu do konwersacji. Nauka opiera się częściowo na podręcznikach polskich, częściowo na nie najlepszych niemieckich, wydanych w NRD. Nieustannie odczuwa się brak zwięzłej gramatyki języka polskiego napisanej specjalnie dla cudzoziemców oraz dobrego wyboru różnorodnych tekstów do ćwiczeń stylistyczno-gramatycznych i konwersacji.

Podstawową grupą studentów uczących się polskiego są sławiści. Prócz języka związanego z głównym kierunkiem studiów, którym jest tu najczęściej rusycystyka, studenci wybierają jeszcze dwa lektoraty: polski lub czeski oraz serbski lub bułgarski.

Na ok. 150-180 studentów sławistyki język polski wybierało w ciągu ostatnich trzech lat ok. 25-30 studentów rocznie. Nie wielką grupę stanowili przedstawiciele takich kierunków, jak historia, pedagogika, medycyna, ekonomia, chemia itp. Poza tym korzystały także z lektoratu pojedyncze osoby spoza Uniwersytetu. W sumie w każdym semestrze uczęszczało na lektorat języka polskiego po ok. 30-35 osób.

Dla studentów szczególnie zainteresowanych prowadzono dodatkowo w ramach lektoratu, ale poza limitem godzinowym, zajęcia o charakterze wykładowo-seminaryjnym. Tematyka tych zajęć dostosowana była do aktualnych zainteresowań studentów w danym semestrze, np.: liczebnik w języku polskim; pisarze polscy XIX i XX w.; dramat polski w historycznym przekroju, czy wreszcie, zasugerowany ostatnio przez studentów, cykl posiedzeń poświęconych arcydziełom literatury polskiej od "Bogurodzicy" do Młodej Polski włącznie. Ten ostatni temat będzie zresztą kontynuowany i w roku następnym.

Na zajęcia te uczęszczają w przeważającej mierze ludzie, którzy już w jakiś sposób zetknęli się wcześniej z językiem polskim. Ale można odnotować także sporo osób, które nauczyły się języka polskiego na lektoracie i pragną rozszerzyć nieco swoją wiedzę o kulturze polskiej. Z reguły zaś uczęszczają na ten kurs ci wszyscy, którym udało się wziąć udział w kursie wakacyjnym języka polskiego prowadzonym przez "Polonicum".

Osoby, które ukończyły lektorat i wzięły udział w kursie wakacyjnym, podejmują potem najczęściej tematy prac dyplomowych lub referatów seminaryjnych z zakresu języka lub literatury polskiej. W ostatnim roku przedstawiono cztery referaty: o Kochanowskim ("Treny" i pieśni), o Andrzejewskim ("Idzie skazając..."), o Łmie i o Przybosiu (program poetycki). Sprawa ta wiąże się m.in. z rangą, jaką dyrekcja danego seminarium slawistycznego przywiązuje do lektoratu, i z istnieniem odpowiedniego zaplecza bibliotecznego. We Frankfurcie sytuacja pod tym względem jest właściwie idealna: Seminarium gromadzi systematycznie podstawowe pozycje z zakresu języka polskiego, historii i teorii literatury oraz ma skompletowane niemal wszystkie polskie teksty literackie od Średniowiecza po współczesność. Listę zakupów, zarówno antykwarycznych, jak i bieżących, proponuje lektor.

Na wzmiankę zasługuje fakt, że opiekujący się lektoratem języka polskiego prof. dr Olex Horbatsch prowadzi także w każdym niemal semestrze wykład lub seminarium poświęcone gramatyce, historii języka polskiego lub literaturze polskiej.

Stanisław Makowski
Lektor

Slavisches Seminar (dyr. prof. dr Lettenbauer) Uniwersytetu we FRYBURGU zajmuje się filologią rosyjską, czeską, polską oraz jugosłowiańską. Pod względem liczebności studentów filologia polska znajduje się na trzecim miejscu (za rosyjską oraz czeską). W tym półroczu prowadzone są trzy lektoraty języka polskiego (lektor języka polskiego jest jednocześnie lektorem języka czeskiego), na które uczęszcza regularnie 12 osób.

Literaturą polską, czeską i rosyjską zajmuje się doc. dr Antonin Mešťan. W tym półroczu prowadzi on wykład pt. "Czeskie

i polskie teorie literatury w wieku XX", na który regularnie uczęszcza 10 osób, w tym 4 osoby interesujące się polonistyką. Recenzuje on m.in. również polskie prace w czasopiśmie "Welt der Slaven".

Jeden student pisze pracę magisterską o Asnyku, jeden student jest na rocznych studiach w Warszawie.

Seminarium ma stosunkowo duży zasób polskich książek. Znacznie więcej jest ich w tutejszej bibliotece uniwersyteckiej, która abonuje również kilkanaście polskich czasopism.

Na uniwersytecie istnieje również Abteilung für Osteuropageschichte, gdzie w ramach Ostforschung zajmuje się historią Polski prof. G.Sohrann. W ostatnich latach nie prowadzi jednak wykładów z zakresu historii Polski.

Dr Antonin Měšťan

Na Uniwersytecie w GETYNDZE prowadzony jest od wielu lat - przez Mieczysława Wójcickiego - lektorat języka polskiego, na który uczęszcza obecnie 27 osób. Ok. 1/3 tej liczby stanowią studenci, których przedmiotem studiów nie jest filologia słowiańska. O zainteresowaniu lektoratem - i językiem polskim - w Getyndze świadczy stosunkowo duża liczba początkujących: w roku bieżącym na kurs dla początkujących uczęszcza 13 osób.

Liczba studentów polonistyki (w ramach filologii słowiańskiej) wynosi obecnie 5 osób.

Wśród polonistycznych prac seminaryjnych, podejmowanych w ostatnich semestrach, na wzmiankę zasługują referaty o tematyce dotyczącej polskiego baroku. Powstały one w ramach seminarium, którego przedmiotem były studia porównawcze nad barokiem w literaturze Słowian. Seminarium to, prowadzone przez dyrektora Instytutu, prof. Lauera, objęło wszystkie sekcje slawistyczne. Jednym z rezultatów, jakie przyniosło Seminarium, jest skończona niedawno praca magisterska "Untersuchung zum poetischen Stil J.A.Morsztyns".

Wydarzeniami dużej wagi są tu odczyty polonistów z kraju. W ciągu ostatnich dwóch lat odbyły się trzy takie imprezy: prof. J.Ż.Jakubowski wygłosił w dniu 8 VI 1970 odczyt pt. "Die Goethe-

-Tradition in Polen"; doc. J.Rohoziński w dniu 21 V 1971 - prelekcję "Problematik u.künstlerische Konzeptionen der zeitgenössischen polnischen Prosa", a prof. K.Wyka w dniu 17 V 1972 - "Die polnische Literatur des 20. Jhs. auf dem Hintergrund der europäischen Literatur".

Opracowano na podstawie
materiałów przesłanych przez
Mieczysława Wójcickiego

W ramach Seminarium Sławistycznego UNIWERSYTETU HAMBURSKIEGO czynny jest lektorat języka polskiego, którego główne zadania przewidują:

1. prowadzenie kursów języka polskiego dla początkujących i zaawansowanych (3 do 4 grup w zależności od semestru),
2. zapoznanie słuchaczy z literaturą polską (2 do 3 grup).

Nauka literatury obejmuje reprezentacyjne utwory polskiej literatury klasycznej i współczesnej (proza i poezja, tj. lekturę, komentarz i interpretację (w języku niemieckim i polskim). Oprócz programu standardowego, przewidującego ośrołowe dzieła literatury oświecenia, romantyzmu, pozytywizmu, Młodej Polski, opracowuje się - w zależności od tematyki wykładów i seminariów w danym semestrze bądź zainteresowań słuchaczy - inne okresy literatury polskiej, np. renesans, barok, lub twórczość reprezentatywnych poetów współczesnych: Tuwim, Gałczyński, Różewicz, Herbert itd.

Lektorat nie prowadzi więc metodycznego kursu literatury polskiej, lecz zapoznaje słuchaczy z najważniejszymi pozycjami polskiej literatury klasycznej oraz takimi dziełami lub okresami w literaturze, które są omawiane na wykładach lub też opracowywane na seminariach. Poza tym stara się uwzględnić zainteresowania słuchaczy (także nie-sławistów) współczesną prozą i poezją polską.

Ok. 50-60 procent słuchaczy (w zależności od semestru) stanowią sławiści, resztę - studenci historii, prawa, ekonomii, nauk politycznych itp., tj. ci, którzy pragną dotrzeć do oryginalnych źródeł i tekstów polskich. Pewną - bynajmniej nie najmniejszą grupę - stanowią słuchacze studiujący język polski z zamiłowania.

W ramach studium slawistycznego jest język polski - obok innych języków zachodnio- bądź południowo-słowiańskich - fakultatywnym przedmiotem studiów, nie stanowiącym przedmiotu egzaminacyjnego.

W semestrze letnim 1972 r. liczba słuchaczy lektoratu języka polskiego wynosi ok. 30 osób. Słuchacze dzielą się na grupy:

1. początkujących (kontynuacja kursu językowego, rozpoczętego w sem. zimowym 1971/72; ze względu na jednoosobową obsadę lektoratu i związaną z tym niemożliwość prowadzenia grup równoległych, kurs dla początkujących, bez żadnej znajomości języka, rozpoczyna się zawsze tylko w sem. zimowym): 4 godz. tygodniowo, ok. 12 słuchaczy;
2. zaawansowanych: 2 godz. tygodniowo, 5 osób;
3. wybrane zagadnienia gramatyki polskiej (dla zaawansowanych, grupa druga): 2 godz. tygodniowo, 4 słuchaczy; temat: system koniugacji polskiej;
4. ćwiczenia w tłumaczeniu: 1 godz. tygodniowo, 3 słuchaczy; tłumaczenia niemiecko-polskie: 2 słuchaczy; teksty: omówienia nowości wydawniczych w Polsce; tłumaczenia polsko-niemieckie: 1 słuchacz; teksty: poezja T. Różewicza;
5. konwersacja dla zaawansowanych: 1 godz. tygodniowo, 4 słuchaczy; tematy: artykuły z miesięcznika "Polska", interpretacja krótkich opowiadań autorów współczesnych;
6. klasyczna literatura polska: 2 godz. tygodniowo, 5 słuchaczy; temat: dramat romantyczny - J. Słowacki "Kordian", "Balladyna" - lektura, komentarz i interpretacja w jęz. polskim i niemieckim.

Problematykę studiów polonistycznych w NRF oraz projekt ich reformy przedstawił autor niniejszego opracowania w artykule: "Aufbaufragen des Polnischunterrichts an den Hochschulen der BRD" (Amsterdam 1971, Verlag Adolf M. Hakkert) oraz w szkicu projektu Studium Polonistycznego w ramach Studium Slawistyki Uniwersytetu Hamburgskiego ("Allgemeine Bemerkungen zum Studien-gang in der Slavistik").

Materiały te orientują o zasadniczej problematyce Studium Polonistycznego na uniwersytetach w NRF, tj. o konieczności pragmatycznej koncepcji tych studiów w odniesieniu do przyszłej pracy zawodowej studiujących i ich szans życiowych. Z tego

też względu szkic projektu rozbudowy Studium Polonistycznego w ramach Seminarium Sławistycznego UH wychodzi z założenia łączenia polonistyki z innym, głównym przedmiotem studiów, tj. kształcenia nie wyłącznie polonistów, lecz np. rusycystów-polonistów, bohemistów-polonistów itp., bądź umożliwienia specjalizacji w dziedzinie języka i kultury polskiej nie-filologom (np. dziennikarzom, prawnikom, historykom, lektorom wydawnictw itd.).

Mgr Eugeniusz Cichorski
lektor języka polskiego

Studium polonistyki na Uniwersytecie w MÜNSTER ogranicza się do regularnych kursów języka polskiego, ćwiczeń z literaturoznawstwa i językoznawstwa polskiego oraz, raczej sporadycznych, seminariów. To zawężenie studium polonistycznego spowodowane jest tym, że polonistykę dopuszcza się tu jedynie jako kierunek poboczny przy egzaminach magisterskich lub doktorskich o kierunku głównym sławistycznym. Wiąże się z tym niewielka liczba studiujących ten kierunek - wg nieoficjalnych obliczeń ok. 15-17 osób; większość studentów sławistyki, a jest ich ok. 150, decyduje się na egzamin państwowy z języka i literatury rosyjskiej.

Program studiów w zakresie polonistyki nie jest ściśle określony, tak że studenci mogą wpływać na treść i formę programu, zgłaszając indywidualne życzenia.

Program studiów polonistycznych można ogólnie scharakteryzować następująco: obok kursów języka polskiego (podstawowego, który odbywa się w każdym semestrze zimowym, i dla zaawansowanych) oraz ćwiczeń językowych (gramatyka i konwersacja) prowadzone są w każdym semestrze 2-3 ćwiczenia z zakresu historii i literatury polskiej oraz sporadycznie seminaria.

Zgodnie z życzeniem studentów tematyka ćwiczeń obejmuje czasy najnowsze oraz XX-lecie międzywojenne. Większych prac seminaryjnych w tej chwili się nie pisze, opracowywane są jedynie krótkie referaty w ramach seminarium "O teorii wiersza". W przy-

gotowaniu znajduje się praca doktorska z zakresu literaturoznawstwa pt.: "Styl »Transatlantyku« Witolda Gombrowicza".

Dr Maria Ewa Sobik

POLONISTYKA W RUMUNII

Do 1 października 1972 r. ukazały się na łamach rumuńskich czasopism naukowych następujące studia dotyczące historii literatury polskiej:

- I.C.Chițimia, V.I. Lenin și Polonia (Wł. I.Lenin i Polska), "Romanoslavica", t. XVIII
- I.C.Chițimia, Opera umanistului polon Marcin Kromer și importanța ei pentru istoria și cultura poporului român (Dzieło polskiego humanisty Marcina Kromera i jego znaczenie dla historii i kultury rumuńskiej), "Romanoslavica", t. XVIII
- M.Mitu, Scritori ale lui J.B. de Courtenay către B.P. Hasden (Listy J.B. de Courtenaya do B.P.Hasden), "Romanoslavica", t. XVIII
- I.Petrică, Interesul Românilor pentru literatura polona în a doua jumătate a secolului al XIX-lea (Zainteresowanie Rumunów polską literaturą w drugiej połowie XIX w.), "Romanoslavica", t. XVIII
- Stan Velea, Romantismul polonez în perspectiva europeană (Polski romantyzm w perspektywie europejskiej), "Revista de istorie și teorie literară", nr 1
- Stan Velea, Cyprian Norwid - 150 de ani de la naștere (Cyprian Norwid w 150-lecie urodzin), "Revista de istorie și teorie literară" nr 2.

Oprócz tego ukazała się książka:

- Stan Velea, Scritori polonezi (Pisarze polscy), wyd. "Academia Republicii Socialiste România", 1972, 444 str., zawierająca studia monograficzne o następujących pisarzach: B.Prus, E.Orzeszkowa, H.Sienkiewicz, G.Zapolska, S.Wyspiański, W.S.Reymont, J.Iwaszkiewicz, M.Dąbrowska, J.Parandowski, L.Kruczkowski.

Stan Velea